

سیر تحولات اجتماعی زنان

در یکصد سال اخیر

نوشته:

مرضیه کرباسی زاده

کریاسی زاده، مرضیه، ۱۳۴۰ -

سیر تحولات اجتماعی زنان در یکصد سال اخیر ایران (از مشروطیت به بعد) / مرضیه کریاسی زاده. - تهران: اکنون، ۱۳۸۴.

۱۴۰ ص: نمودار.

ISBN: 964-7478-09-7 ۱۵۰۰۰ ریال:

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

کتابنامه: ص. ۱۳۷ - ۱۴۰.

۱. زنان - ایران - وضع سیاسی و اجتماعی. ۲. تحولات اجتماعی - ایران.

کتابخانه / ۵ / ۱۳۳۱ HQ

۴۲۰۹۵۵/۳۰۵

۴۱۰-۴۰-۱۳۳م

کتابخانه ملی ایران

نشر اکنون

ناشر: نشر اکنون

لینوگرافی، چاپ و صحافی: سازمان چاپ و انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

چاپ اول: پاییز ۸۴

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۵۰۰ تومان

شابک: ۷-۹-۰۹-۷۴۷۸-۹۶۴

تهران - کوی نصر - خیابان ۳۶ - شماره ۱۷ - طبقه همکف - صندوق پستی ۶۱۳-۱۳۳۹۵

تلفن: ۸۸۲۶۹۲۸۱-۸۸۲۴۰۰۵۱ - فاکس: ۸۸۲۷۶۴۴۳

Email: aknoonpublish@yahoo.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	مقدمه
۳	دیدگاه‌های جامعه‌شناختی
۷	نظریه‌های فمینیستی
۱۷	تاریخچه مقاومت زنان در اروپا
۲۵	وضعیت زنان در قرن نوزدهم
۳۷	وضعیت زنان در قرن بیستم
۴۱	نقش زنان در تحولات اجتماعی - سیاسی ایران قبل از مشروطیت
۴۵	حرکت اجتماعی زنان از انقلاب مشروطه تا حکومت رضاشاه
۶۹	از رضاشاه تا برکناری او (۱۳۰۴ تا ۱۳۲۰)
۷۵	حکومت محمدرضا پهلوی - دوره اول (۱۳۲۰ تا ۱۳۴۵)
۸۲	حکومت محمدرضا پهلوی - دوره دوم (۱۳۴۵ تا ۱۳۵۷)
۹۴	انقلاب اسلامی - جمهوری اسلامی (۱۳۵۵ تا ۱۳۷۵)
۱۱۰	بحث و نتیجه‌گیری
۱۱۵	فهرست منابع

مقدمه

زنان نیمی از جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند.^۱ کارهای انجام شده در جهان توسط زنان صورت می‌گیرد در حالی که تنها ۱/۱۰ درصد جهانی به زنان تعلق دارد. (سفیری، ۱۳۷۷، ص ۱۲۹)

چنانچه به استعداد های بالقوه ی این نیروی عظیم، که انواع کارها را چه به صورت رسمی و چه غیررسمی انجام می‌دهند، توجه شود، یکی از منابع ارتقا و رشد و توسعه در کشورهای در حال توسعه خواهند بود.

از اواخر سده ی هجدهم میلادی دگرگونی ایجاد شده در حیات سیاسی، اجتماعی و اقتصادی در جهان، شرایطی را پدید آورد که سرنوشت جامعه ی ایران را نیز مستقیماً تحت تاثیر قرار داد. یکی از تاثیرات چنین شرایطی در جامعه ی ایران شروع تحول جایگاه زنان در جامعه و تغییر نگرش اجتماعی نسبت به توانمندی های زنان در جامعه بوده است.

در این نوشتار تلاش گردیده است با استفاده از اسناد و مدارک، گزارش روزنامه ها و نیز آمار موجود در منابع سازمان برنامه و بودجه و اطلاعات گوناگون درباره

فعالیت‌ها، هدف‌ها و تلاش‌های زن ایرانی از سال‌های انقلاب مشروطیت تا ۱۳۷۵ توضیح داده شود.

فعالیت‌ها و تحولات اجتماعی زنان در یک‌صد سال اخیر فقط محدود به سیاست و مشارکت‌طلبی سیاسی و اجتماعی زنان نبوده، بلکه حوزه‌ها و عرصه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی زنان را نیز در بر گرفته است. چنان که منجر به تغییر افکار، اخلاق، رفتار و عادات زن ایرانی شده و در نهایت جایگاه او را ارتقا داده است.

در بررسی حاضر موقعیت زنان ایرانی، از نظر سواد و تحصیلات، اشتغال، توانمندی و جایگاه علمی، جایگاه اجتماعی و کسب حقوق اساسی و فرهنگی از انقلاب مشروطیت به بعد، مورد بررسی قرار گرفته است.

براساس تحولات مهم اجتماعی و یا اداری، در هر دوره که جایگاه و شرایط زنان کشور را تغییر داده است تحلیلی به عمل آمده، که می‌تواند توسط سایر محققین و براساس علاقه آن‌ها به صورت‌های دیگری به نگارش در آید.

با توجه به توضیح بالا، این بررسی جایگاه زنان را در پنج برش تاریخی طی یک‌صد سال اخیر ارائه نموده است. دوره اول از انقلاب مشروطه تا حکومت رضاشاه، که سیر تحولات زنان در این دوره به لحاظ عوامل یاد شده بررسی شده است.

سپس، با توجه به شروع حکومت رضاشاه و تغییر شرایط زنان (کشف حجاب اجباری) دوره دوم این تحولات از زمان حکومت پهلوی اول تا سقوط و اخراج او در نظر گرفته شده است.

دوره سوم از ۱۳۲۰ تا ۱۳۴۵ مورد بررسی قرار گرفته که به نظر می‌رسد در این مدت جامعه‌ی ایران شرایط تازه‌ای را تجربه کرده است.

دوره چهارم پس از اعلام اعطای اجازه حق رای زنان تا پایان انقلاب در نظر گرفته شده است و برش پنجم این تحقیق شامل شرایط پس از پیروزی انقلاب تا ۱۳۷۵ است.

نوشته‌ی حاضر از زمینه‌های اجتماعی و وقایع مختلف اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی یک‌صد ساله اخیر الهام گرفته و امیدوار است در نهایت خواننده‌ی گرامی بتواند نسبت به سیر تحولات زنان در ایران، برداشتی منطقی و علمی به دست آورده و امکان نگرش علمی جهت پیش‌بینی شرایط آینده زنان را در ایران کسب کند.